

Anders Halvorsen Gamme (1847-1927)

Anders H. Gamme

Anders Halvorsen Gamme var far til Marie Gamme som giftet seg med Ole Paulsen Hvattum. Han var således bestefar til Margrete og de sju brødrene hennes på Hvattum

Anders var født 27. september 1847 som sønn av Berte Halvorsdatter Molden (1806-1853) og Halvor Andersen Bjørge (1815-) fra Sogn i Jevnaker. Berte hadde vært gift med Christopher Larsen (1808-1839), gardbruker på Lyngstad. Christophers far, Lars Sørensen, hadde vært «kronprins» på Melbostad hos Christopher Hammer.

Christopher Hammer (1720-1804)

Christopher Hammer var sønn av sogneprest i Gran, Anders Christophersen Hammer (1679-1729) og Birgitte Cortsdatter Blix (1683-1756). Christopher hadde tre søstre, hvorav Karen (171-1748) var gift med Hannibal Hammer (1708-1777), også han sogneprest i Gran.

Christopher Hammer var generalkonduktør, dvs. sjef for kartvesenet i Akershus stift og dermed embedsmann. Han studerte naturvitenskap og historie og utga mange skrifter i denne sammenheng. Christopher var ugift og bodde på Melbostad på Gran som han eide og hvor han førte et stort hus. Til sine mange oppgaver og omfattende gardsdrift hadde han mange tjenere. De som er blitt mest kjent i ettertid er Anne Høen og Lars Sørensen.

Anne Johansdatter Høen (1724-1807)

Anne Høen kom fra garden Hønen ved Hønefossen hvor faren var sagfogd. Hun kom i tjeneste på Melboistad hos Hammer i 1750 som husjomfru. Som svært ung hadde hun måttet ta ansvar for husholdningen i hjemmet og var derfor erfaren da hun kom til Melbostad. På grunn av sine ferdigheter og personlighet fikk hun en enestående posisjon hos Hammer. Blant

Christopher Hammer 1720-1804. Maleri av Peder Aadnes

annet var hun den selvsagte vertinne når den ugifte Christopher Hammer holdt sine selskaper. Det har i ettertiden versert myter om at det skulle ha vært et forhold mellom Anne og arbeidsgiveren som skulle ført til graviditet. En av disse mytene er at Anders Halvorsen Gamme er en etterkommer etter Anne Høen og Christopher Hammer. Det etterfølgende viser at dette ikke kan ha vært tilfelle. Teoretisk kan Lars Sørensen ha vært en uekte sønn av Anne Høen som har blitt «plassert» hos Søren og Mari Fagerholt. Med Christophers svoger, Hannibal Hammer, som sogneprest og ansvarlig for føring av kirkebøker kan dette ha vært mulig. Men Anders H. Gamme er heller ikke etterkommer etter Lars Sørensen, bare halvbror til noen av barnebarna hans.

Melbostad

Christopher Hammer bygslet garden Lyngstad av kirken. Da han satt opp sitt testament sørget han for at Anne Høen fikk arverett til denne byggingen. Lars Sørensen og husholdersken Else Maria Riber (1752-1837) ble også tilkjent arverett til byggingen, etter Anne Høen. I testamentet fortelles det om Anne slik: *Jomfrue Anne Johansdatter Høen har hos min moder proustinde Hamme og mig paa Melboesatdover 52 aar med stor troskab og berømmelse forestaaet huuset.* De to jomfruene skulle etter Hammers død ha rett til å benytte familiens kirkestoler i Nicolaikirken. En av Lars Sørensens plikter var å sørge for at damene fikk skyss til sine kirkelige ærender.

I 1801 bodde Anne Høen på Lyngstad mens jomfru Riber befant seg på Melbostad. Anne ga i sitt testament store midler til de fattige, men jomfru Riber ble satt inn som hovedarving. Etter Hammers død i 1804 ble Melbostad solgt på auksjon og Else Maria Riber flyttet til Lyngstad. Der ble hun boende til hun døde i 1837.

Lars Sørensen (1754-1841)

Lars Sørensen var sønn av Marie Friedrichsdatter Fagerholt og dragon Søren Larsen, men født på Vieneie. Fagerholt, hvor familien ble boende, er beskrevet som en soldatlegd, dvs. gard eller gruppe av garder som hadde plikt til å holde og utruste en soldat. Denne soldatlegden tiltrakk seg tvilsomme elementer. En av disse var Søren Larsen. Hans tidlige liv som dragon skal ha vært preget av svir og drikk og løselige forhold til det annet kjønn. Før han giftet seg med Marie hadde han barn med minst to andre kvinner. Det første barnet Marie og Søren fikk ble også født utenfor ekteskap. De giftet seg og fikk deretter 12 barn. Nummer sju i denne flokken var Lars Sørensen som ble født i 1754.

Før Lars var 17 år ble kom han til Melbostad og fikk et spesielt forhold til Christopher Hammer. Han har nok hatt gode evner og ved sin konfirmasjon, 17 år gammel, sto han som nummer to på kirkegolvet. Dette var en posisjon som vanligvis var forbeholdt de privilegerte. På Melbostad fikk Lars raskt betydelige oppgaver og hjalp etter hvert Hammer med skrivearbeider og renskrift av manuskripter. Lars giftet seg med **Anne Jensdatter (1772-1841)**. Også hun var kommet til Melbostad før sin konfirmasjon.

Via Christopher Hammers testamentbestemmelser til Anne Høen skulle Lars Sørensen overta bygselen på Lyngstad etter henne. Han kunne også innfri denne og kjøpe Lyngstad, men ventet med dette til 1824. Han var da 70 år gammel og burde ha overdratt garden til sønnen Christopher. Dette ventet han med til Else Maria Riber var avgått ved døden i 1837. Christopher ble eier av Lyngstad i bare to år i det han døde i 1839. Moren, Anne Jensdatter døde i 1840 mens Lars Sørensen døde i 1841.

Christopher Larsen Lyngstad (1808-1839)

Foruten Christopher fikk Anne og Lars tre døtre: Maren, f. 1797, Marthe, f. 1805 og Anne, f. 1812. Christopher giftet seg med **Berthe Halvorsdatter Molden (1806-1853)**. De fikk tre barn, Anne, f. 1833, Halvor, f. 1836 og Christopher f. 1839. Halvor fikk skjøte på Lyngstad fire år gammel. Han ble selvsagt etter hvert gardbrukeren. Etter å ha blitt enke i 1839 giftet Berthe seg igjen, denne gang med Halvor Andersen fra Bjørge. Han var født i 1815 på Sogn i Jevnaker.

Halvor Andersen (1815-1883)

Halvor Andersen ble født i 1815 på Sogn i Jevnaker. Faren var Kari Hansdatter og Anders Halvorsen. Da Halvor giftet seg med Berte Halvorsdatter Lyngstad 7. desember 1839 ble hans bosted oppgitt til Bjørge. Berte hadde blitt enke 1. april

1839. Berte og Halvor fikk barna Kari, f. 1842, Ingeborg, f. 1845 og Anders, f. 1847. Barna ble tidlig morløse idet Berte døde 14. desember 1853.

Hr.
Fogden i Hadeland og Land.
Herved anmeldes, at undertegnede A. H. Gamme under Firma **A. H. Gamme** driver Landhandleri paa Sjø i Gamme.
Jeg er ene ansvarlig for Firmaets Forpligtelser.
Gran den 14 Februar 1891.
A. H. Gamme.
Noteret i Firmaregisteret A Fol. 18.
Hadeland og Lands Fogedembede den 20 Februar 1891.
(1,56). Lie.

Bekjentgjørelse av firmaetablering

Halvor Andersen var «gårdmann» på Lyngstad men Berte hadde sønnen Halvor som ville ta over. I 1863 giftet enkemannen Halvor Andersen seg med enken Dorthé Andersdatter på Dælenmarken (Granseiet) og ble husmann der. Hun var født i 1799 og således 16 år eldre enn Halvor. I 1865 var de å finne på samme sted med

sønnen Anders og Kari Pedersdatter, f. 1896, mor til Halvor. Halvor Andersen døde i 1883. Bosted på det tidspunktet er ikke angitt.

Anders Halvorsen Lyngstad/Gamme (1847-1927)

Anders Halvorsen er i 1875 å finne på Gamme med yrke som landhandler. Han bodde der fortsatt i 1883 da han giftet seg med **Johanne Pedersdatter, f. 1851**, fra Hofsbro. Etter tiden på Gamme tok han dette som sitt ettenavn. Johanne var jordmor og datter til Peder Jensen Dælimarken. Peder drev skysstasjon og den første butikken i Vassenden.

Johanne og Anders fikk datteren Bertha 26. januar i 1879 og var da bosatt på Sjø. De fikk sønnen Petter samme år idet han ble født 29. desember. Johanne fødte en sønn som ble døpt Harald senhøsten 1881. Rett på nyåret 1882 døde hun selv av tæring. Harald døde et par uker senere.

Anders giftet seg deretter med **Margrete Eilertsdatter, f. 1849**, fra Nord-Hvattum. Hun var datter av Mari Pedersdatter Hvattum og Eilert Olsen Gamme. Anders var også da bosatt på Sjø. Han fortsatte som landhandler på sammen stedet.

Mari Pedersdatter Hvattum 1810-1869, svigermor til Anders H. Gamme

I en kunngjøring i 1891 oppgis at firma A. H. Gamme driver landhandleri på Sjo i Gran. Etter en tid etablerte Anders en avdeling for manufaktur i Sannersvingen med sønnen Petter som bestyrer. I folketelling 1910 er Petters halvsøster Marie benevnt som

Margrete og Anders H. Gamme med sønnen Arne

Johanne Gamme med broren Arne og søsteren Marie Hvattum og Maries sønner Gudbrand og Sigmund

«Bestyrerinde av P. A. Gammes fileal». Margrete og Anders fikk disse barna: Johanne, f. 1885, Eilert, f. 1886, Marie, f. 1888, Halvor, f. 1890 og Arne, f. 1893.

Anders H. Gamme drev manufakturhandel i Sannersvingen på begynnelsen av 1900-tallet. Postkort

Sjo

Anders H. Gamme fikk i 1904 skjøte på Sjo av Torvald Gaarder. Butikken gikk nok dårlig, særlig i begynnelsen av 1. verdenskrig, og tvangsauksjonene var mange. I 1925 kom bruket på tvangssalg og Anders H. Gamme sammen med datteren Johanne klarte da å kjøpe tilbake Sjo. Etter at Anders døde i juni 1927 kjøpte Johanne ut denne halvparten av dødsboet. I 1944 solgte Johanne Gamme Sjo til ekteparet Mosse og Stein Mathisen.

Sjo på begynnelsen av 1900-tallet. Postkort

Sjo 1947. Fotografi: Halvor Vreim

Kilder:

Vegard Elvestrand: Fra Københavns Universitet etc. Om Christopher Hammers liv og skriftelige etterlatenskaper 2004

Harald Hvattum: Nisstua Hvattum i Gran. Slektskrønike 2003

Hans Næss: Anders H. Gamme. En utredning av hans mulige relasjon til Christopher Hammer 1990